

Категорія справи № 760/11060/15-ц: Цивільні справи (до 01.01.2019); Розгляд клопотань про визнання та виконання рішень іноземних судів в Україні; Клопотання про визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду, що підлягає примусовому виконанню.

Надіслано судом: 31.03.2016. Зареєстровано: 31.03.2016. Оприлюднено: 04.04.2016.

Номер судового провадження: не визначено

Справа № 760/11060/15-ц

Провадження №2-к-8/15

У Х В А Л А

І М Е Н Е М У К Р А Ї Н И

23 березня 2016 року Солом'янський районний суд м. Києва

в складі головуючого судді - Калініченко О.Б.

при секретарі - Іоновій Г.О.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні цивільну справу за клопотанням держави Україна в особі Міністерства юстиції України, боржник Підприємство з іноземними інвестиціями у формі ТОВ «БІ ЕНД ПІ, ЛТД», про надання дозволу на примусове виконання іноземного арбітражного рішення,-

В С Т А Н О В И В:

Представник заявника звернувся із клопотанням про надання дозволу на примусове виконання рішення Міжнародного центру з врегулювання інвестиційних спорів (МЦВІС) від 25.10.2012 року у справі № ARB/08/11 за позовом «Bosh International, Inc.» та Підприємства з іноземними інвестиціями у формі Товариства з обмеженою відповідальністю «Бі енд Пі, ЛТД» до держави Україна щодо стягнення з підприємства з іноземними інвестиціями у формі товариства з обмеженою відповідальністю «Бі енд Пі, ЛТД» на користь держави Україна 150000 доларів США та видати виконавчий лист за цим рішенням.

Посилався на те, що 25.10.2012 року Міжнародним центром з врегулювання інвестиційних спорів винесено рішення у справі № ARB/08/11 за позовом «Bosh International, Inc.» та Підприємства з іноземними інвестиціями у формі Товариства з обмеженою відповідальністю «Бі енд Пі, ЛТД» до держави Україна, яким повністю відмовлено у задоволенні позовних вимог та визнано відсутність порушень державою Україна норм Договору, укладеного 04.03.1994 року між Україною та Сполученими Штатами Америки про заохочення та взаємний захист інвестицій.

Відповідно до рішення, яке є остаточним, компанія «Bosh International, Inc.» та Підприємство з іноземними інвестиціями у формі ТОВ «Бі енд Пі, ЛТД.» зобов'язані сплатити на користь України суму коштів в розмірі 150 000,00 дол. США.

Міністерство юстиції неодноразово листами від 22.02.2013 року, 10.07.2013 року та 21.10.2014 року зверталось до боржників щодо виконання зазначеного рішення . Проте, рішення у добровільному порядку до цього часу не виконано.

В судовому засіданні представники стягувача підтримали клопотання.

Представники боржника заперечували проти задоволення клопотання, обґрунтовуючи свою правову позицію тим, що порушений публічний порядок рішенням міжнародного арбітражу відносно виплат, оскільки в рішенні (**п.4 Розділ ІХ** Рішення ІКСІД у справі № ARB/08/11) відсутній розподіл між позивачами суми, що підлягає сплаті, та відсутнє визначення, що обов'язок сплати є солідарним.

Посилались, що згідно зі ст. 216 ЦПК України суд, ухвалюючи рішення на користь кількох позивачів або проти кількох відповідачів, повинен зазначити, в якій частині рішення стосується кожного з них, або зазначити, що обов'язок чи право стягнення є солідарним.

Крім того, сума, визначена в рішенні до сплати, відноситься до категорії не договірних зобов'язань, а саме до витрат на правову допомогу, яка не відповідає законодавству України, зокрема ст.ст.84,85 ЦПК України, ст. 1 Закону України «Про граничний розмір компенсації витрат на правову допомогу у цивільних та адміністративних справах», постанові Кабінету Міністрів від 27.04.2006 року № 590 «Про граничні розміри компенсації витрат, пов'язаних з розглядом цивільних та адміністративних справ, і порядок їх компенсації за рахунок держави».

Також, на думку представників, обов'язки, що встановлені в рішенні до виконання позивачами, відносяться до недоговірних зобов'язань, на які поширюються ст.ст.48, 49 Закону України «Про міжнародне приватне право», згідно з якими до недоговірних зобов'язань, що виникають з дії однієї сторони, з урахуванням положень статей 49-51 цього Закону, застосовується право держави, у якій мала місце така дія, а права та обов'язки за зобов'язаннями, що виникають внаслідок завдання шкоди, визначаються правом держави, у якій мала місце дія або інша обставина, що стала підставою для вимоги про відшкодування шкоди.

Вказували визнання у п. 132 рішення за ТОВ «Бі енд Пі, Лтд» статусу інвестора, тобто стороною інвестиційного спору, в Україні, для врегулювання спорів за участю якого застосовується процедура, встановлена у ст. VI Договору між Україною та США про заохочення та взаємний захист інвестицій.

Таким чином, стверджували представники, до виконання зобов'язання, встановленого рішенням суду, повинно застосовуватись право США, оскільки держава, у якій мала місце дія, що стала підставою для вимоги про відшкодування шкоди, є США (м. Вашингтон). При цьому цивільний Кодекс США визначає, що у будь-якому випадку виключну юрисдикцію щодо буд-яких дій чи процесів, пов'язаних з рішенням міжнародного Арбітражу ІКСІД, має федеральний районний суд США.

Крім того, американський суд рішенням від 10.12.2014 року визначив, що саме компанія «Бош Інтернешнл Інк.» («Bosh Intrnational Inc.») за даним рішенням повинна сплатити кошти у розмірі 150,000 доларів США у відповідності з 28 U.S.C.§1961.(параграф 1961, глава 28, Цивільного Кодексу США).

Отже, рішення щодо виплат стосується недоговірних зобов'язань, до яких повинно застосовуватись право США, відповідно до якого районний федеральний суд США вже визначив, що суб'єктом права, який відповідає за зобов'язаннями по виплаті компенсаційних витрат, як це визначено в рішенні, є виключно компанія, зареєстрована як юридична особа на території США, а саме «Bosh International Inc».

Також щодо порушення публічного порядку рішенням міжнародного арбітражу, прийнятим на підставі експертного висновку, наданого державою Україна в особі її представників Міністерства юстиції України, то вважали, що останні не мали права порушувати перед експертом правові питання, на що звертав увагу Пленум Верховного Суду України у постанові від 30.05.1997 року № 8 «Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах».

Крім того, представники зауважували, що пред'явлення до ТОВ «Бі енд Пі, Лтд» примусового виконання рішення є зловживання правами з боку заявника, який самостійно, на власний розсуд, визначив, що сплату визначеної рішенням суми зобов'язано здійснити саме ТОВ, хоча міжнародний арбітраж у рішенні по справі жодним чином не розділив позивачів і не визначив.

Отже, посилаючись на, нібито, порушення публічного порядку рішенням міжнародного арбітражу, у тому числі враховуючи недоговірний характер компенсаційних виплат та використання при прийнятті міжнародним арбітражем відповідного рішення експертного висновку з правових питань, вважали, що у виконанні рішення на території України повинно бути відмовлено на підставі Конституції України, ЦПК України, Європейської Конвенції про захист прав та основоположних свобод, Нью-Йоркської Конвенції 1958 року, Гаазької Конвенції 1954 року, ЗУ «Про міжнародний комерційний арбітраж».

Суд, заслухавши пояснення учасників, дослідивши матеріали справи, вважає клопотання обґрунтованим і таким, що підлягає задоволенню частково, виходячи з наступного.

Відповідно до статті 81 Закону України «Про виконавче провадження» порядок виконання в Україні рішень іноземних судів і арбітражів встановлюється відповідними міжнародними договорами України, цим законом та іншими законами України.

Умовою визнання і приведення до виконання іноземних арбітражних рішень є подання до компетентного суду клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного арбітражу. Клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду не задовольняється у випадках, передбачених міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Відповідно до ст. 396 ЦПК України, якщо міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, такі випадки не передбачено, у задоволенні клопотання може бути відмовлено:

- 1) якщо рішення іноземного суду за законодавством держави, на території якої воно постановлено, не набрало законної сили;
- 2) якщо сторона, стосовно якої постановлено рішення іноземного суду, була позбавлена можливості взяти участь у судовому процесі через те, що їй не було належним чином повідомлено про розгляд справи;
- 3) якщо рішення ухвалене у справі, розгляд якої належить виключно до компетенції суду або іншого уповноваженого відповідно до закону органу України;
- 4) якщо ухвалене рішення суду України у спорі між тими самими сторонами, з того ж предмета і на тих же підставах, що набрало законної сили, або якщо у провадженні суду України є справа у спорі між тими самими сторонами, з того ж предмета і на тих же підставах до часу відкриття провадження у справі в іноземному суді;
- 5) якщо пропущено встановлений міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та цим Законом строк пред'явлення рішення іноземного суду до примусового виконання в Україні;
- 6) якщо предмет спору за законами України не підлягає судовому розгляду;
- 7) якщо виконання рішення загрожувало б інтересам України;
- 8) в інших випадках, встановлених законами України.

Тягар доведення наявності цих підстав покладається на сторону, яка заперечує проти виконання.

Судом встановлено, що відповідно до норм Конвенції про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами Міжнародний центр з врегулювання інвестиційних спорів (МЦВІС) розглянув спір за позовом «Bosh International, Inc.» та Підприємства з іноземними інвестиціями у формі Товариства з обмеженою відповідальністю «Бі енд Пі, ЛТД» до держави Україна та 25.10.2012 року

прийняв рішення у справі № ARB/08/11, яким відмовив позивачам у задоволенні позовних вимог та з питання витрат наказав позивачам виплатити відповідачеві суму коштів у розмірі 150000 дол. США.

Відповідно до загальноновизнаних міжнародно-правових норм рішення арбітражного суду є остаточним, набрало законної сили, що підтверджується завіреною Генеральним секретарем копією рішення, правомірність винесення якого боржниками не оспорювалась.

Так, представники стягувача та боржника не заперечували юрисдикційність арбітражного провадження та не ставили під сумнів арбітрабільність спору.

Як зазначалось вище, нормою ч.1 ст. 396 ЦПК України визначено, що підставою для відмови у задоволенні клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду є норми, визначені міжнародними договорами, що ратифіковані Верховною Радою України, в тому числі, зокрема п.2) ч.1 ст. 36 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж», п. б) ч.2 ст. V Нью-Йоркської Конвенції, п.3 ч.11 Гаазької Конвенції містять норми щодо обов'язковості дотримання публічного порядку в рішенні міжнародного арбітражу згідно з національним законодавством при прийнятті рішення національним судом щодо виконання іноземного арбітражного рішення.

Щодо доводів представників боржника, що визнання й виконання арбітражного рішення суперечить публічному порядку країни, у якій запитується його примусове виконання, то слід зазначити наступне.

Зокрема, постановою Пленуму ВСУ «Про практику розгляду судами клопотань про визнання й виконання рішень іноземних судів та арбітражів і про скасування рішень, постановлених у порядку міжнародного комерційного арбітражу на території України» № 12 від 24.12.1999 року поняття публічного порядку ототожнюється з поняттям основного правопорядку, який, як відомо, встановлений Конституцією України, тобто під публічним порядком розуміється правопорядок держави, основоположні принципи, які становлять основу існуючого в ній ладу (стосуються її незалежності, цілісності, самостійності й недоторканності, основних конституційних прав, свобод, гарантій тощо).

Разом з тим, представники боржника не надали достатніх і допустимих доказів того, що рішення суперечить правопорядку України, визначальним принципам і засадам, які становлять основу існуючого ладу в Україні. Викладені вище їх посилання з цього приводу не мають прямого відношення до таких підстав.

Суд погоджується з тезою представників боржника, що процедура визнання та виконання рішення міжнародного арбітражу як невід'ємні частини судового процесу, в тому числі на території України, повинна відповідати принципам, закладеним як у міжнародному, так і національному праві, які визначають процес виконання рішення як суверенне право держави у відповідності до національного законодавства тієї країни, де заявник має намір здійснити таке виконання.

Так, відповідно до ст. 81 Закону України «Про міжнародне приватне право» в Україні можуть бути визнані та виконані рішення іноземних судів у справах, що виникають з цивільних, трудових, сімейних та господарських правовідносин, вироки іноземних судів у кримінальних провадженнях у частині, що стосується відшкодування шкоди та заподіяних збитків, а також рішення іноземних арбітражів та інших органів іноземних держав, до компетенції яких належить розгляд цивільних і господарських справ, що набрали законної сили.

Згідно зі ст. 35 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» арбітражне рішення незалежно від того, в якій країні воно було винесено, визнається обов'язковим і при поданні до компетентного суду письмового клопотання виконується з урахуванням положень цієї статті та статті 36.

Державою Україна 03.04.1998 року підписано Конвенцію про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами, а Законом України від 16.03.2000 року цю Конвенцію ратифіковано, яка з того моменту стала частиною національного законодавства України.

Також Конвенція, окрім порядку врегулювання та вирішення інвестиційних спорів, містить також норми, що регулюють порядок виконання рішення МЦВІС.

Стаття 53 (1) Конвенції встановлює, що Рішення Арбітражу є обов'язковим для сторін і не підлягає апеляції або іншому способу оскарження, за винятком випадків, що передбачені в цій Конвенції.

Згідно зі ст. 54 (1) Конвенції кожна Договірна держава визнає рішення Арбітражу, винесене відповідно до цієї Конвенції, в якості обов'язкового та забезпечує виконання грошових зобов'язань, покладених рішенням Арбітражу, в межах своєї території, таким же чином, як якщо б це було остаточне рішення судового органу цієї держави.

Щодо посилок представників боржника, що призначення таких виплат стосується недоговірних зобов'язань, до яких повинно застосовуватись право США, відповідно до якого районний федеральний суд США, який визнав своїм рішенням від 10.12.2014 року дане рішення на території США та, таким чином, визначив відповідальним за зобов'язаннями по виплаті витрат виключно компанію, зареєстровану як юридична особа на території США, а саме «Bosh International Inc», то слід зазначити, що представники боржника перекручують характер взаємовідносин та не розмежовують поняття зобов'язань, які виникають між учасниками правовідносин за відсутності укладеного між ними договору, в силу певних юридичних фактів, з їх як неправомірних, так і з правомірних дій, та зобов'язань, покладених на підставі рішення суду як міра відповідальності, яка впливає з актів законодавства, адже рішення суду лише підтверджує наявність чи відсутність правовідносин і вносить у них ясність та визначеність.

Щодо не визначеності прямо солідарного чи дольового порядку виконання боржниками даного обов'язку, покладеного рішенням суду, то виходячи зі смислової конструкції наказу, викладеного в рішенні, такий обов'язок є спільним для боржників.

Також на законодавчому рівні є неврегульованим питання виконання арбітражних рішень, ухвалених відносно кількох відповідачів, які мають спільну відповідальність згідно з таким рішенням.

Між тим, згідно з п. 1 ст. 392 ЦПК питання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду розглядається судом за місцем проживання (перебування) або за місцезнаходженням боржника. Тому, виходячи з судової практики, стягувач має звертатись з окремими клопотаннями відносно кожного з відповідачів, з яких арбітражним рішенням присуджено стягнути кошти на його користь, за місцем знаходження кожного з них або за місцем знаходження їхнього майна. Тобто, у тому разі, коли рішення іноземного суду (арбітражу) постановлено щодо кількох боржників, частина яких не проживає в Україні і не має на її території майна, суд розглядає питання про визнання й виконання цього рішення лише щодо боржників, які проживають (перебувають) на території України або мають там майно.

Зокрема, дане клопотання містить прохання про надання дозволу на примусове виконання арбітражного рішення в частині, що стосується одного з боржників, який знаходиться на території України.

При цьому, у разі коли рішення іноземного суду виконувалося раніше, відповідний суд України визначає, в якій частині чи з якого часу воно підлягає виконанню. Але у даному випадку державний суд виконує лише контрольну функцію, тобто виходить з того, що перед приведенням до виконання рішення іноземного суду державний суд встановлює, в якій частині це рішення вже виконане. При цьому суд має не визначати, а лише перевіряти зміст того документу, який наданий стягувачем на підтвердження заборгованості боржника і на обґрунтування тієї частини рішення, що залишилась невиконаною.

Між тим, відомостей про виконання даного рішення представниками боржника не було надано.

Згідно з ч. 1 п. 12 постанови Пленуму Верховного суду України № 12 від 24.12.1999 року «Про практику розгляду судами клопотань про визнання й виконання рішень іноземних судів та арбітражів і про скасування рішень, постановлених у порядку міжнародного комерційного арбітражу на території

України» клопотання про визнання й виконання рішень іноземних судів (арбітражів) суд розглядає у визначених ними межах і не може входити в обговорення правильності цих рішень по суті, вносити до останніх будь-які зміни. Разом з тим, відповідно до ч. 8 ст. 395 ЦПК України присуджена сума повинна бути визначена в національній валюті за курсом Національного банку України на день постановлення ухвали.

За офіційними даними курс української гривні до 100 дол. США складає - 2610.25 грн.

Щодо вимоги стягувача видати відповідні виконавчі листи, то оскільки сторона, звертаючись до компетентного суду, клопоче про виконання іноземного арбітражного рішення, то при позитивному завершенні справи видається виконавчий документ, необхідний для примусового виконання арбітражного рішення, але в порядку ст. 397 ЦПК України після набрання ухвалою законної сили і без окремого застереження про таке відповідно до вимог чинного законодавства.

Керуючись ст.ст.390-398 ЦПК України, Законом України «Про міжнародний комерційний арбітраж», Конвенцією про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень, Конвенції про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами, Законом України «Про міжнародне приватне право», Законом України «Про міжнародні договори України», суд, -

У Х В А Л И В :

Клопотання держави Україна в особі Міністерства юстиції України, боржник: Підприємство з іноземними інвестиціями у формі ТОВ «БІ ЕНД ПІ, ЛТД», про надання дозволу на примусове виконання іноземного арбітражного рішення задовольнити частково.

Дозволити примусове виконання на території України Рішення Міжнародного центру з врегулювання інвестиційних спорів від 25 жовтня 2012 року у справі № ARB/08/11 за позовом «Bosh International, Inc.» та Підприємства з іноземними інвестиціями у формі товариства з обмеженою відповідальністю «Бі енд Пі, ЛТД» до держави Україна в частині зобов'язання Підприємства з іноземними інвестиціями у формі Товариства з обмеженою відповідальністю «БІ ЕНД ПІ, ЛТД», відповідно до якого з питань витрат зобов'язати Підприємство з іноземними інвестиціями у формі Товариства з обмеженою відповідальністю «БІ ЕНД ПІ, ЛТД» виплатити відповідачеві - держави Україна суму коштів у розмірі 150 000 доларів США, що становить 3915375,00 грн. (три мільйони дев'ятсот п'ятнадцять тисяч три сімдесят п'ять гривні 00 копійок) за офіційним курсом НБУ на день розгляду клопотання.

В іншій частині клопотання відмовити.

Ухвала може бути оскаржена до Апеляційного суду міста Києва через суд першої інстанції протягом п'яти днів з дня її проголошення.

Особи, які брали участь при розгляді справи, але не були присутні при оголошенні можуть оскаржити ухвалу до Апеляційного суду міста Києва через суд першої інстанції протягом п'яти днів з дня отримання її копії.

Суддя: